

prof. dr. Jurij Toplak
Evropska administrativna akademija
Slovenska 17
2000 Maribor

Občina Hoče - Slivnica

Pohorska cesta 15
2311 Hoče

**PRAVNO MNENJE O IZVEDBI E-GLASOVANJA NA LOKALNEM
POSVETOVALNEM REFERENDUMU O POŠTNI ŠTEVILKI**

S tem pravnim mnenjem odgovarjam na vprašanje, ali Ustava RS omogoča v občini Hoče - Slivnica izvedbo lokalnega posvetovalnega referenduma o poštni številki v času pandemije oziroma epidemije in ukrepov za zajezitev bolezni.

Četudi Zakon o referendumu in ljudski iniciativi in Zakon o lokalni samoupravi ne omenjata e-glasovanja, je v času pandemije in ukrepov za zajezitev bolezni ob izpolnjevanju določenih pogojev, ob upoštevanju 9., 15. in 140. člena ustave, mogoče izvesti lokalni svetovalni referendum z e-glasovnicami neposredno na podlagi ustave, ali po 46.b členu Zakona o lokalni samoupravi, četudi zakon e-glasovanja ne omenja.

E-glasovanje je ustrezen način izražanja javne volje med pandemijo za namen, za katerega se glasovanje na svetovalnem referendumu po 46.b členu Zakona o lokalni samoupravi izvaja v letu 2020 v občini Hoče-Slivnica, torej za izbiro poštne številke.

Ocenjujem, da bi s tem bili izpolnjeni pogoji za soglasje, ki ga Pošta Slovenije zahteva od prebivalcev ali lokalnih oblasti. Zahteva katerega koli organa ali Pošte Slovenije, da se poleg opisanega e-glasovanja izvede o tem vprašanju v pandemiji še referendum s tiskanimi glasovnicam, bi predstavljala nesorazmerno breme in zdravstveno tveganje.

Četudi zakon o referendumu ne predvideva e-glasovanja:

- v času pandemije in epidemije je glasovanje na voliščih z običajnimi glasovnicami z zdravstvenega vidika nevarno in neizvedljivo, e-glasovanje pa je z zdravstvenega vidika varno in je izvedljivo
- gre za (po)svetovalni in ne obvezujoči referendum
- gre za lokalno glasovanje, po ustavi pa "v pristojnost občine spadajo lokalne zadeve, ki jih občina lahko ureja samostojno in ki zadevajo samo prebivalce občine." Uvedba oblike e-glasovanja na (po)svetovalnem referendumu, ki se tiče samo prebivalcev

občine, med epidemijo in s ciljem preprečevanja širjenja bolezni in s ciljem izvesti glasovanje ob ukrepih, je v skladu z 9., 15., 43. in 140. členom Ustave in morda celo edini način, ki omogoča varovanje zdravja in volilne pravice hkrati.

Vsekakor občina takšno glasovanje lahko izvede neposredno na podlagi Ustave RS in ustreznih občinskih aktov. V času epidemije in ukrepov za zajezitev bolezni je to tudi edini način, na katerega se referendum lahko izvede. Določbe ZRLI izvedbe referenduma z običajnimi volišči in glasovnicami brez hudega zdravstvenega tveganja ne omogočajo. Dolžnost občine je, da varuje pravice občanov in med epidemijo je pravico do soupravljanja mogoče zaščititi in uresničiti z e-glasovanjem.

Pri glasovanju v nenadzorovanem okolju, kamor spada glasovanje po pošti ali spletu, se vedno pojavi vprašanje tajnosti glasov. Tako glasovanje se pogosto izvršuje v družinskem krogu, zato je prav, da občina omogoči tudi glasovanje na vsaj enem volišču.

E-glasovanje po spletu je v uporabi na državni ali lokalni ravni v Švici, Kanadi, Norveški, Avstraliji, Estoniji, Armeniji, Združenih državah Amerike, Indiji, Pakistanu in Panami in drugje. Ponekod gre za pilotne projekte, drugje se uporablja že 15 let.

To pravno mnenje ne ocenjuje skladnosti glasovanja z varnostno-tehničnimi standardi e-glasovanja in z ničemer ne predpostavlja, da je tehnični ali varnostni vidik referenduma ustrezno urejen, pripravljen ali izveden.

Za podajanje pravnih mnenj v zvezi z glasovanjem sem usposobljen. Dvanajst let sem bil član Državne volilne komisije RS. Kot pravni strokovnjak za volitve in svetovalec sem delal v 15 državah za mednarodne organizacije EU, OSCE, UNDP in druge. Za pojasnila v zvezi s tem pravnim mnenjem sem na voljo.

Maribor, 2. 11. 2020

prof. dr. Jurij Toplak

